

Европейският надзорен механизъм – обща характеристика

Лиляна Канелова*

1. Единният надзорен механизъм – стълб на Европейския банков съюз.

Единният надзорен механизъм (ЕНМ) е един от трите основни стълба на Европейския банков съюз (ЕБС), наред с Единния механизъм за реструктуриране (ЕМП) и Единната схема за гарантиране на депозитите. Негова цел е да централизира в Европейската централна банка (ЕЦБ) в пруденциалния надзор над кредитните институции. Основа на ЕНМ е прехвърлянето на европейско равнище на конкретни, ключови надзорни задачи към ЕЦБ, която получава правомощия да упражнява пруденциалния надзор в банковия сектор във всички държави членки на Евронзоната, и в други държави членки, които желаят доброволно да участват. От Единен механизъм за реструктуриране се очаква да създаде централизиран инструмент за прилагане на новите правила за възстановяване и реструктуриране на неплатежоспособните банки и който започна да функционира пълноценно на 1 януари 2016 г.¹ Единната схема за гарантиране на депозитите предвижда унифицирана защитата на вложителите в ЕС.²

ЕБС е безпрецедентен трансфер на суверенитет от страна на участващите държави членки към институцията на ЕС с цел извършване на банков надзор и делегиране на правомощия на този орган, който да има правомощия за подготовката, изпълнението и финансирането на европейски режим за оздравяване на банковия сектор.³ Този съюз се определя като една от най-важните институционални и правни трансформации в ЕС.⁴

2. Обща характеристика на правната рамка на ЕНМ.

Въпросът за правната рамката е особеното

значение за разкриването на правната същност на ЕНМ, Основен принцип на ЕС е принципът на правовата държава, който се изразява в законосъобразността на дейността на административните органи. Администрацията не може да нарушава правните норми със своите действия. Всяко нейно действие трябва да има правно основание. Това отнесено към банковия надзор в ЕС означава и правно основание на европейско ниво. За доброто разбиране на нормативния текст е важно неговото правно правно тълкуване – граматическо тълкуване, както и тълкуване на историческия произход и систематичния контекст при извличане на смисъла и целта на правната норма.

Финансовоправните норми са основен елемент на единния надзорен механизъм. Техни характеристики са предмета на регулиране и метода на регулиране. Предмет на регулиране са организацията на кредитните отношения, и по-специално публичноправните отношения, свързани със създаването, устройството и дейността на ЕЦБ, издаването на лицензи за банкова дейност, банковия надзор и др. В теорията те биват отнасяни към предмета на финансовото право - становище, към което можем да се присъединим. С оглед на метода на правно регулиране нормите, уреждащи ЕНМ, имат императивен характер. Те се отнасят към публичното банково право.

Правната рамка на ЕНМ е изградена на няколко нива: 1) Договора за функциониране на ЕС (ДФЕС), 2) Регламент (ЕС) No. 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 г. за възлагане на конкретни задачи на Европейската централна банка относно политиките, свързани с пруденциалния надзор на кредитните институти (Регламентът за ЕНМ), 3) Регламент (ЕС) No 468/2014 на Европейската централна банка от 16 април 2014 г. за създаване на рамката за сътрудничество в единния надзорен механизъм между Европейската централна банка и националните компетентни органи и с определените на национално равнище органи

¹ Moloney, N., European Banking Union: Assessing its risks and reliance' CLM Rev., 2014, p.1612.

² Вж. Директива 2014/49 ЕС на Европейския Парламент и Съвета от 14.04.2016 относно схемите за гарантиране на депозитите.

³ Alexander, K., European Banking Union: a legal and institutional analysis of Single Supervisory Mechanism und the Single Resolution

⁴ Mechanism, E.L.Rev.40(2), 2015, p.154.

* Лиляна Канелова LL. М докторант в Юридическия факултет на ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“

(Рамков регламент за ЕНМ) и 4) регулативния пакет за банковия сектор, приет от ЕБО, 5) правото на ЕС и 6) устройствените актове на ЕЦБ (устава, правилниците за организацията и дейността на отделните органи на ЕЦБ).

3. Правно положение на ЕЦБ както надзорен орган.

ЕЦБ е независим орган. Проявна форма на нейната автономност е институционалната ѝ самостоятелност, която е уредена в чл. 130 от ДФЕС, чл. 19 от Регламента за ЕНМ, чл. 7 от Устава на ЕЦБ, При упражняване на правомощията и изпълнението на задачите и задълженията, възложени им в съответствие с Договорите и устава, нито ЕЦБ, нито национална централна банка, нито някой от членовете на техните органи за вземане на решения имат право да искат или да приемат указания от институциите, органите, службите или агенциите на Съюза, от някое правителство на държава-членка или от някой друг орган. Институциите, органите, службите или агенциите на Съюза, както и правителствата на държавите-членки се задължават да спазват този принцип и да не се стремят да оказват влияние върху членовете на органите за вземане на решения на ЕЦБ или на националните централни банки при изпълнение на техните задачи, Независимостта на ЕЦБ се изразява в нейния правен статут, компетентността – при обсъжданията и вземането на решения членовете на органите ѝ са независими (дори се ползват с имунитети и привилегии съгласно чл. 39 от Устава, защита на професионалната тайна – чл. 37 от Устава), организационните въпроси, свързани с дейността на ЕЦБ (органите на ЕЦБ самостоятелно определят процедурите за работа) и финансирането на ЕЦБ.

Административната правосубектност на ЕЦБ се проявява в способността ѝ да бъде носител на права и задължения като участник в правните отношения в областта на управлението на Европейския съюз, и по-специално в областта на Европейския валутен съюз и Европейския банков съюз. Нейната административна компетентност се изразява в предоставените ѝ от ДФЕС и Регламент за ЕНМ и Рамковия регламент властнически правомощия в тези области.⁵

ЕНМ е проява на наднационално,

доминиращо регулиране⁶ - регулативни механизми, които представляват административноправно регулиране на банковата дейност в ЕС. То представлява отказ от самостоятелност, а в тази връзка и на суверенитет. ЕНМ е една особена форма на централизация на банковия надзор в ЕС, която не се ограничава само с преместване на центъра на вземане на решения в ЕЦБ, а и с подчиняване на банковата дейност на правила и институции на ЕС.⁷

ЕЦБ е наднационален външноведомствен⁸ орган за банков надзор със специализирана компетентност, която се ограничава до контролни и административнонаказателни правомощия.⁹ Тя притежава белезите на административен орган, Въз основа на адаптиране в класификационните критерии, възприети в административноправната наука¹⁰, може да категоризираме ЕЦБ като административен органа:

- В зависимост дали е създаден на основание на първичното право и вторичното право на ЕС, банковият надзорен орган е създаден по силата на ДФЕС, като устройствено значение има и Регламентът за ЕНМ;

- В зависимост от органите, които го образуват – Управителния съвет на ЕЦБ се състои от управителите на националните централни банки на държавите-членки, чиято парична единица е еврото, които се избират от национални органи в съответствие на с националното законодателство (чл. 283, ал. 1 от

⁵ Подробно за административната правосубектност и административната компетентност вж. Дерменджиев, Ив., Костов, Д., Хрусанов, Д., Административно право на Република България. Обща част, С. 1994, с. 54-56, също Сивков, Цв., Административно право и административен процес. Плевен: Издателски център МУ – Плевен, 2013, и цит. там автори.

⁶ За особеностите на наднационалното регулиране вж. по-подробно, Schäfer Peter, Zentralisation und Dezentralization, Berlin, Duncer&Humblot, 1981, S. 15.

⁷ Вж. за централизацията като форма на публично управление Сивков, Цв. Централизация и Децентрализация в държавното управление, (опит за теория на държавното управление), книга 2 от поредица „Публично-частни партньорства“, ДЕП, София, 2016.

⁸ За особеностите на субектите на специализирания външноведомствен контрол, вж. Костов, Д., Субекти на специализирания външноведомствен контрол. Годишник на СУ „Св. Климент Охридски“, ЮФ, 1982, том 75, книга II.

⁹ За характеристиките на административния контрол вж. Костов, Д. Административен контрол – същност и проблеми. – сп. „Държава и право“, 1988, бр. 5, с.9.

¹⁰ Къндева, Ем., Публична администрация, Изд. Сиела, София, 2012, с. 85-89.

ДФЕС и чл. 10, ал. 1 от Устава на ЕЦБ) и членовете на Изпълнителния съвет се назначават от органи на ЕС съгласно правото на ЕС - назначават се от Европейския съвет по препоръка на Съвета след консултация с Европейския парламент и с Управителния съвет (чл. 283, ал. 2 от ДФЕС и чл. 10, ал. 2 от Устава на ЕЦБ);

- Според начина на образуване – органите на ЕЦБ се конституират чрез избор от съответните национални органи и органи на ЕС;

- Според териториалния обхват на правомощията си – ЕЦБ е наднационален орган, който упражнява правомощията се по отношение на финансови институции, намиращи се под юрисдикцията на държави-членки от Евроразона, и под юрисдикцията на държавите, сключили споразумения за тясно сътрудничество с ЕЦБ;

- Според характера и обема на компетентността – ЕЦБ е орган със специална компетентност в областта на банковия надзор;

- В зависимост от организационната структура органите на ЕЦБ (Управителния съвет, Административния съвет за преглед, Панаел за медиация), участващи в подготовката и вземането на надзорни решения, са колегиални (колективни органи);

- Според източниците на финансиране е със смесено финансиране – собствен капитал и привлечени средства, както и такси, събирани от поднадзорните лица.

Банковият надзор, осъществяван от ЕЦБ, е вид административна дейност, имаща властнически характер в изпълнение на ДФЕС и правото на ЕС. Тази дейност органите на ЕЦБ осъществяват в условията на оперативна самостоятелност¹¹ и обвързана компетентност. В случаите, когато на органите на ЕЦБ е предоставена възможност за преценка, те имат избор относно своето поведение при започване на надзорна процедура (процесуална дискреция) и при вземането на съответното решение в рамките и съобразно целите на ЕНМ съгласно ДФЕС и Регламента за ЕНМ. Тук задължението на ЕЦБ произтича от диспозитивна административноправна норма в Регламента за ЕНМ. Когато ЕЦБ има един единствен вариант на решение, който произтича от императивна разпоредба, и от който не може

да се отклони, е проява на обвързана компетентност. ЕНМ е вид публичноправна дейност. При нейното осъществяване ЕЦБ изпълнява три основни функции, характерни за административните органи при реализиране на тяхната компетентност – установителна, оценъчна и резултатна.¹²

Форма на публичноправните отношения между кредитните институции и ЕЦБ е упражнявания от ЕЦБ административен контрол. Правната доктрина разграничава понятията „административен контрол“ и „административен надзор“¹³. Независимият характер на кредитните институции като контролирани субекти, чиято дейност ЕЦБ проверява, налага изводът, че ЕЦБ упражнява спрямо автономните кредитни институции, е именно надзорна, а не контролна дейност. В българската правна литература¹⁴ са установени критерии за разграничаване между двата административноправни института:

i) **характер на отношенията между контролирания субект и контролиращия орган** - за разлика от административния контрол, където контролният орган е част от системата, която контролира, и се намира в организационни и функционални връзки (в т. нар. вътрешни отношения) с контролираните субекти, то при надзора – отношенията между контролиращият орган и контролираното лице са външни отношения и липсва йерархична зависимост по между им;

ii) **непосредствена цел на контролираната дейност** - непосредствената цел на надзора е проверка единствено на законосъобразността на дейността, доколкото при контрола и целесъобразността, и законосъобразността на контролираната дейност;

iii) **правен ефект на намесата на контролирания орган** – при контрола проверяваните актове могат да бъдат изменени и

¹¹ Подробно за оперативната самостоятелност виж подробно у Къндева, Ем. Оперативна самостоятелност в административната дейност“, Издателство на БАН, С., 1988.

¹² Костов, Д. Важна функция на държавното управление, - сп. „Правна мисъл“, 1984, бр. 3, с. 97.

¹³ Вж. Дерменджиев, И., Централистичен ведомствен контрол в НРБ, Годишник на СУ, ЮФ, том. 54, 1949-1950, с. 12

¹⁴ Дерменджиев, И., Проблеми на административното правораздаване. В: Административно право. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2005, с. 22-24.

отменяни, докато при надзора контролиращия орган да спре или отмени определен акт;

iv) **момента на извършване на контролната дейност** – административният контрол обхваща целия процес на вземане и изпълнение на решенията на подконтролните субекти, за надзора е характерно, че контролът е последващ.

4. ЕНМ като форма на административен надзор

Юридическият контрол е „способ за обезпечаване на нормално (законосъобразно), редовно (непрекъсваемо) и правилно действие“¹⁵. ЕЦБ упражнява юридически контрол в областта на банковия съюз. ЕНМ може да бъде определен като властническа дейност на ЕЦБ, свързана с цялостно наблюдаване, преценяване и проверка на контролираните финансови институции, насочена към превенция или преустановяване на правонарушения¹⁶. Тя има правните характеристики на надзор като проява на специализиран административен контрол. Характерно за ЕЦБ като надзорен орган е, че не осъществява ръководни функции спрямо контролираните финансови институции, поради което не отговаря и за тяхната дейност¹⁷. Контролната дейност, упражнявана от ЕЦБ в рамките ЕНМ е с оглед на законосъобразността на дейността на поднадзорните институции – на съответствието с регулаторните изисквания. Съгласно Регламента за ЕНМ може да откаже издаването на лиценз, може да отнеме лиценз, да откаже одобрение, но не може да изменя актове на органите на подконтролните лица. С оглед на посочените особености на видовете административна дейност, може категоризираме дейността на ЕЦБ в ЕНМ като надзорна, а не като контролна, не само защото терминът „надзор“ е употребен многократно в ДФЕС, Регламента за ЕНМ и в Рамковия регламент.

Чрез възлагането на ЕЦБ на ЕНМ се осигурява централизирана основа с цел еднакво

прилагане на нормативните изисквания, като не се изключва възможността за ЕЦБ да поддържа тесни връзки националните надзорни органи. По отношение на момента на извършване на контролната дейност надзорът на ЕЦБ, разкрива някои особености спрямо други форми на административен надзор. Според момента (времето), в който се извършват контролните действия от ЕЦБ в рамките на ЕНМ, можем да обособим три форми на контрол – предварителен (издаване на лицензи, даване на предварителни разрешения и одобрения), текущ и последващ¹⁸.

Характерни особености на ЕНМ като форма на специализиран административен контрол - надзор, са неговото основание, органите, целите, методите на действие и средствата за въздействие.¹⁹

1) *Основание* - Според чл.127, ал. 6 ДФЕС Съветът може да възложи на ЕЦБ специфични задачи по политиките, свързани с надзора за благоразумие на кредитните институции (пруденциалния надзор) и на други финансови институции, с изключение на застрахователните предприятия. По силата на Регламент (ЕС) No. 1024/2013 на Съвета от 15 октомври 2013 г. На ЕЦБ се възлагат конкретни задачи на Европейската централна банка относно политиките, свързани с пруденциалния надзор на кредитните институти. Регламент (ЕС) № 468/2014 на Европейската централна банка от 16 април 2014 г. създава на рамката за сътрудничество в единния надзорен механизъм между Европейската централна банка и националните компетентни органи и с определените на национално равнище органи (Рамков регламент за ЕНМ).

2) *Органи* – ЕНМ се осъществява от органите на ЕЦБ, който е специализиран административен орган. Надзорната дейност се осъществява от отделни звена на ЕЦБ-Управителен съвет, Надзорен съвет, Административен съвет за преглед, Панел за посредничество. Надзорните органи на ЕЦБ следва да се отграничат от Европейския Банков орган. Едно от основните нововъведения, преди

¹⁵ Дерменджиев, Ив. и др., цит. съч., с.207.

¹⁶ В този смисъл за административния контрол вж. Дерменджиев, Ив. и др., цит. съч., с.209.

¹⁷ За разграничението между понятията „надзор“ и „контрол“ вж. Дерменджиев, Ив. Проблеми на административното правораздаване, с. 23-28 и цит. там автори, също и Николова, Р. Медийно аудио- и аудиовизуално право. Административноправни въпроси. – С.: НБУ, 2015.

¹⁸ За видовете контрол вж. Дерменджиев, Ив. и др., Административно право, цит. съч., с. 212.

¹⁹ Вж. Дерменджиев, Ив. Административно право, цит. съч., с. 226-228.

инициирането и създаването на Европейския банков съюз, беше създаването на Европейския банков орган (ЕБО) през 2011 г. със седалище в Лондон, който допринася за последователното прилагане на материалното право на ЕС и за сближаването на надзорните практики, но той няма правомощия да изпълнява пряка надзорна дейност върху кредитните институции.²⁰ Важни правомощия на ЕБО са в областта на медиацията и разрешаването на спорове между национални надзорни органи, които му позволяват да решава случаи с правно обвързващи резултати (вж. чл.19 от Регламента за ЕБО).²¹

С Регламента за ЕНМ от 2014г. се създава нова институционална структура на пруденциалния банков надзор в контекста на ЕБС, която включва на 4 основни елемента:

- прехвърляне на специфични пруденциални надзорни задачи от НКО на ЕЦБ и създаване на „Единен надзорен механизъм“ във връзка с упражняването на тези специфични задачи, възложени на ЕЦБ;

- определяне на кредитните институции, по отношение на които тези специфични задачи следва да бъдат изпълнявани от ЕЦБ;

- включване на ЕНМ в Европейската система за финансов надзор (ЕСФН), без принципно да се променят текущите задачи на ЕБО и на другите компоненти на ЕСФН;

- създаване, т.нар. „китайска стена“ в рамките на ЕЦБ, с цел да се гарантира ефективното разделение между паричната политика и другите задачи на ЕЦБ от възложените ѝ пруденциални надзорни задачи през 2014 г.²²

²⁰ Schammo, P., Differentiated Integration and the Single Supervisory Mechanism: Which Way Forward for the European Banking Authority? Forthcoming in A Biondi and P Birkinshaw (eds), Britain Alone? The Implications and Consequences of UK Exit from the EU, 2014, с.7; Witte, A., The application of national banking supervision law by the ECB: three parallel modes of executing law? Maastricht Journal of European and Comparative Law 21 MJ 1 2014, p.91.

²¹ Регламент (ЕС) № 1093/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 година за създаване на Европейски надзорен орган (Европейски банков орган), за изменение на Решение № 716/2009/ЕО и за отмяна на Решение 2009/78/ЕО на Комисията (Регламент за ЕБО).

²² Christos Gortsos, 'Macro-Prudential Tasks in the Framework of the Single Supervisory Mechanism (SSM): An Analysis of Article 5 of the SSM Regulation', ECEFIL Working Paper Series No.12(2015), p.10.

3) *Целите на ЕНМ* – ЕЦБ извършва контрол за законосъобразност – за съответствие с регулаторните изисквания - *защита на банковата система, защита на вложителите, разумно опериране и насърчаване и налагане на пазарна дисциплина, осигуряване на ефективна и конкурентна банкова система и адекватно предлагане на банкови услуги*. Най-общо казано, банковият надзор има за цел да защитава и предпазва функционирането, с табилността и интегритета на финансовата система.²³ По-специално, се цели защита на вложителите и потребителите на финансови услуги и да поддържа и запазва общественото доверие към банковия сектор. По този начин се осигурява непрекъснат поток на инвестиции от страна на инвеститорите към крайните потребители, нуждаещи се от капитал за финансиране на различни дейности.²⁴ Целта на банковия надзор е също така да гарантира, че нормативните изисквания се прилагат и спазват (т.нар. „compliance“) последователно от кредитните институции.²⁵

4) *Методите на действие* са изрично, предвидени в Регламента ЕНМ, който определя и средствата, който ЕЦБ може да използва при осъществяване на специализирания контрол чрез проверки на наблюдаваните финансови институции. Специфичен метод на действие на ЕЦБ е сътрудничеството и координация с националните контролни органи.²⁶

5) Средствата за въздействие, които ЕЦБ може да използва при осъществяването на ЕНМ, са изрично предвидени в Регламента за ЕНМ и Рамковия регламент.

Целта на регулаторните, и преди всичко нанадзорните органи, е да позволят на банковите институции да имат достъп до общите публични спестявания, но само при условие, че рискът от несъстоятелност на тези институции е нисък. Както историята показва, в случай на сътресения в банковата сфера правителствата използват

²³ Kirchhatz A. in Erne, R., Bröcker, N., Claussen, C.P., Bank- und Börsenrecht, 5. Auflage, München, 2014, с.52.

²⁴ Opreana, C., Challenges and Developments in International Banking Supervision, 1 Auflage, LAPLAMBERT, Academic Publishing Saarbrücken, 2015, p.5.

²⁵ Миланова, Е., Регулации и управление на риска, Университет за национално и световно стопанство, издателски комплекс – УНСС, С, 2014г., с.14.

²⁶ Snowdon and Lovegrove, 'The new European supervisory structure' C.O.B. 83 (2011) p.8.

парите на данъкоплатците, за да повишат ликвидността на банките и да ги спасят от фалит. Това е и причината защо регулациите по отношение на капиталовата адекватност на банките са същността на целия регулаторен процес.²⁷

Най-общото определение за понятието „банков надзор“ е държавно регулиране и контрол на кредитните институции.²⁸ Държавният банков надзор има за цел да противодейства на злоупотребите в банковия сектор, като по този начин се гарантира общественото доверие във функционирането на финансовата система. Първо, обществото се нуждае от това доверие, защото основа на това доверие са парите на вложителите. И второ, защото смущенията в банковия сектор трудно се ограничават и могат да доведат до сериозни икономически сътресения в целия финансов сектор не само на национално, но и на глобално ниво (последното впечатляващо доказателство за катастрофалните последици за световната финансовасистема беше фалитът на инвестиционната банка Lehman Brothers).²⁹ Затова надзорните органи имат задачата да наблюдават дали банките спазват нормативни изисквания и банковите регулации.³⁰ По-конкретно под банков надзор се разбира създаването, функционирането и прекратяването на банките, но също така и контролът на текущите дейности.³¹ Този контрол върху дейността на кредитните институции, осъществяващ се от надзорни органи е специализиран контрол, извършван в съответствие с действащите регулативни изисквания.³² Банковият надзор е непрекъснат процес, който започва от създаването, т.е.

лицензирането на една банка, до прекратяването на нейните дейности. Въпреки че може да има и други етапи (например сливане или придобиване на акциите на други кредитни институции или частично прекратяване), от съществено значение за надзора са издаването на лицензи, надзорът над функционирането като действащо предприятие и окончателното прекратяване на банковите дейности. От нормативна гледна точка тези фази съответстват на пруденциалния надзор, режима на възстановяване и оздравяване и накрая заличаването на една кредитна институция в резултат на нейната несъстоятелност или задължителна или доброволна ликвидация.³³

В обобщение, „банковият надзор е съставна част от банковия контрол, обособена държавна функция, възложена или на националните централни банки, или на специално създаден за тази цел независим надзорен орган (например BaFin (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht във Федерална република Германия). Тази функция е насочена към осигуряване на стабилността на банковата система и защита на интересите на вложителите и другите кредитори.“³⁴

Както е подчертано от Миланова, банковият надзор се базира преди всичко на макроикономически контрол, който има за цел защитата на потребителите и гарантирането на стабилността на банковия сектор и на финансовата система като цяло („prudential supervision – consumer protection – financial stability) - трите основни цели на банковия надзор.³⁵

Гарантирането на финансовата стабилност е елементарно правомощие на всяка държава. То е насочено както към защитата на финансовите пазари като цяло, така и към защитата на доверието на инвеститорите и в допълнение има за цел да осигурява прозрачност на финансовия сектор.³⁶ За постигането на тази цел -

²⁷ Ilut, B., Chirletan, D., The New European Banking Supervision Infrastructure, Economy Transdisciplinary Cognition, Vol. 15, Issue 1/2012, p. 72.

²⁸ Deicke, A., Bankrecht leicht gemacht, Ein Lehrbuch nicht nur für angehende Bankkaufleute, Betriebswirte und Rechtsanwälte, 2. überarbeitete Auflage, 2015, p. 131.

²⁹ Kirchhartz, A. in Erne, R., Bröcker, N., Claussen, C.P., Bank- und Börsenrecht, 5. Auflage München, 2014, p. 14.

³⁰ Wallner, A., Die Europäische Bankenaufsicht, Gelungener Umbau oder gescheitertes Experiment, Saarbrücken, AV Akademikerverlag, 1 Auflage, 2015, p. 5.

³¹ Меразчиев В., Александров, В., Ималова, Д., Банков надзор, Учебно пособие за дистанционно обучение, Стопанска академия „Д.А. Ценов, Свинов, 2005г., п. 6.

³² Deicke, A., Bankrecht leicht gemacht, Ein Lehrbuch nicht nur für angehende Bankkaufleute, Betriebswirte und Rechtsanwälte, 2. überarbeitete Auflage, 2015, p. 131.

³³ Wymeersch, E., Banking Union, Aspects of the Single Supervisory Mechanism and the Single Resolution Mechanism Compared, ECGI - Law Working Paper No. 290, 2015, c. 5.

³⁴ Миланова, Е., Регулации и управление на риска. Университет за национално и световно стопанство, издателски комплекс – УНСС, С, 2014г., с. 13.

³⁵ Миланова, Е., Регулации и управление на риска... цит. съч., с. 13.

³⁶ Wellerdt, A., Organisation of Banking Regulation, ChamSpringer International Publishing, 2015, c. 28.

гарантиране на стабилна финансова система с благонадеждни кредитни институции, които от своя страна гарантират финансовите интереси на вложителите - традиционно надзорът е бил концентриран главно върху проверки дали институциите са отговаряли на нормативните изисквания по отношение на платежоспособност, ликвидност и контролирани бизнес операции.³⁷

Според Kellermann и Mosch е справедливо да се каже, че много надзорни органи по света са били доста уверени, че са извършвали добра надзорна работа в годините преди кризата. Освен това през последните две десетилетия в повечето западни страни банките бяха много печеливши и затова общественото доверие към финансовите институции беше на рекордно високи нива.³⁸ Глобалната финансова криза разтърси из основи съществена част от световната финансова система, като някои доста големи банки (Lehman Brothers) рухнаха. Правителства, надзорни органи и централни банки трябваше да се намесят по безпрецедентен начин, като използваха милиарди от парите на данъкоплатците, за да овладеят кризата и да предотвратят срив на цялата финансовата система.³⁹

Следователно една от поуците от кризата се оказа признаването на една безспорна истина за развитието на финансовата/банковата система, а именно, че при нормално функциониране на икономиката и при икономически растеж, кредитните институции в еврозоната действат презгранично и така спомагат за развитието и ефективното функциониране на единния вътрешен пазар в ЕС. Но в условията на кризи националните компетентни органи (НКО) се стремяха да намерят национално базирани решения за справяне с ефектите на кризата, което доведе до фрагментиране и разбалансиране на банковата система.

За изясняването на правната същност на ЕНМ като форма на административен надзор, той следва да бъде разграничен от банковата регулация. Само пазарните механизми не са достатъчни, за да се осигурят и гарантират надеждността и стабилността на банковия сектор. Затова банковите дейности подлежат на строго регулиране, т.е. много на брой ограничителни правила.⁴⁰ Банковото регулиране се определя като съвкупност от мерки, решения и действия, предприети от съответните публични законодателни и регулаторни органи, които е възложен с надзора и контрола на структурата, организацията и функционирането на банковата система.⁴¹ Регулирането на банковата дейност е необходимо от гледна точка на определящото ѝ значение за развитието на икономиката с цел осигуряване на ефективна защита на интересите на вложителите, ограничаване на степента на рисковете, предприети от кредитните институции, уеднаквяване на регулаторните практики в световен мащаб, намаляване на вероятността дадена кредитна институция да изпадне в неплатежоспособност или прехвърляне на тези проблеми върху други банки.⁴² Докато банковата регулация се занимава с издаването на нормативни актове от страна на компетентните органи и с установяване на правила за банковите дейности, то банковият надзор (и надзорните органи) има за задача да гарантира, че кредитните институции спазват правните норми и стандарти на банковото регулиране. Следователно, докато „банковото регулиране“ означава установяване на правила и стандарти от съответните институции (законодателни или регулаторни), то „надзорът или контролът“ е насочен към проверки дали и доколко кредитните институции спазват тези правила и стандарти.⁴³

Управлението на кредитните институции е неразделна част от банковия надзор, като негова

³⁷ Kellermann J., Mosch, R.H.J., Good Supervision and its limits in the post-Lehman Era, Financial Supervision in the 21st century, Berlin, Heidelberg: Springer, 2013, с.5.

³⁸ Kellermann J., Mosch, R.H.J., Good Supervision and its limits ... op. cit., p.2.

³⁹ Kellermann J., Mosch, R.H.J., Good Supervision and its limits ... op. cit., c.3.

⁴⁰ Миланова, Е., Регулации и управление на риска..., цит. съч. с.11.

⁴¹ Huang, S., Bankenregulierung und Wettbewerbsfähigkeit, Eine komparative Analyse der Schweiz und der EG Bank- und Finanzwirtschaftliche Forschungen, Band 165, Zürich, 1992, p.9.

⁴² Миланова, Е., Регулации и управление на риска, ..., цит. съч., с.11.

⁴³ Huang S., Bankenregulierung und Wettbewerbsfähigkeit, Eine komparative Analyse der Schweiz und der EG Bank- und Finanzwirtschaftliche Forschungen, Band 165, Zürich, 1992, p.11.

характерна особеност е съвместимостта на контролните функции с банковите дейности. Съществуват два начина за извършване на банковата регулация и контрол:

- Вътрешен контрол в рамките на самите кредитни институции;
- външен контрол, осъществяван на национално ниво (от централните банки или от специално създадени за това надзорни органи, като BaFin във Федерална република Германия) и на европейско равнище (Европейският банков орган - ЕБО или ЕЦБ в рамките на ЕНМ).⁴⁴

Най-общо казано, в центъра на банковото регулиране е текущият надзор. Той осигурява стабилността на финансовата система като цяло, но също така и защитата на инвеститорите в отделните кредитни институции.⁴⁵ Текущият надзор е насочен към осигуряване на съответствие („compliance“) с условията за издаване на лицензи.⁴⁶

5. Компетентност на ЕЦБ в рамките на ЕНМ

Компетентността на ЕЦБ в областта на ЕНМ има изпълнително-разпоредителен характер. Тя се придобива първично - нормативен акт.⁴⁷ Регламентът на ЕНМ урежда основния обхват от материално-правни въпроси по които е компетентна ЕЦБ като административен надзорен орган. Регламентът на ЕНМ позволява да класифицираме правомощията на ЕЦБ в следните групи:

- i) разрешителни правомощия
- ii) правомощия по одобряване;
- iii) ограничителни правомощия
- iv) предписващо-задължаващи правомощия;
- v) сигнално-сезиращи правомощия;
- vi) правомощия по публично информиране;
- vii) административно-наказателни правомощия

⁴⁴ Миланова, Е., Регулации и управление на риска..., цит. съч., с.12.

⁴⁵ Bieg, H., Krämer G., Waschbusch, G., Bankenaufsicht in Theorie und Praxis, Frankfurt-School-Verl, 4 Auflage, 2011, p.60.

⁴⁶ Wellerdt, A., Organisation of Banking Regulation, ChamSpringer International Publishing, 2015, p.35.

⁴⁷ Зиновиева, Д. Компетентност на административните органи, изд. Сиела, С., 2000, с. 36

Освен изброените по-горе правомощия, ЕЦБ има правомощия да дава становища по проекти на нормативни актове, подготвени от други органи на ЕС и от националните органи на държавите членки в областта на банковия надзор. ЕЦБ може да развива контакти и да сключва административни договорености с надзорни органи, международни организации и администрации на трети държави, след подходяща координация с ЕБО (чл. 8 от Регламента). ЕЦБ осъществява своята надзорна дейност чрез своите актове - публикува регламенти, насоки или общи инструкции, надзорни решения, препоръки и становища. Те имат както нормативен, така и ненормативен характер. С оглед на адресатите те бива индивидуални и административни. В чл. 6, ал. 5 от Регламента за ЕНМ е уредена компетентността на ЕЦБ да издава административни актове в рамките на ЕНМ. Тези инструкции могат да се отнасят до специфичните правомощия по член 16, параграф 2 за групи или категории кредитни институции с цел осигуряване на последователност на резултатите от надзора в рамките на ЕНМ.

6. Взаимодействие между ЕЦБ националните надзорни органи в рамките на ЕНМ

ЕЦБ изпълнява задачите си в рамките на единен надзорен механизъм, който се състои от ЕЦБ и националните компетентни органи. ЕЦБ носи отговорност за ефективното и последователно функциониране на ЕНМ (чл. 6, ал. 1 от Регламента за ЕНМ). Като се вземе предвид фактът, че общата надзорна структура упълномощава ЕЦБ да изпълнява надзорни задачи, но в същото време надзорът и контролът над по-малко значимите кредитни институции остават в компетенциите на НКО, трябва да се намери отговор на следния въпрос: представлява ли тази обща надзорна структура предизвикателство за единната надзорна система?

От ключово значение за успеха на ЕНМ е сътрудничеството в рамките на новия режим. Това е може би една от причините и двата регламента за ЕНМ да съдържат изрично задължение за „лоялно сътрудничество“ между ЕЦБ и НКО, както и задължението за обмен на

информация. От друга страна е важно е да се отбележи, че Регламентът за ЕНМ определя критериите за квалифициране на дадена кредитна институция като значима и затова практически той урежда въпроса кой регулатор - ЕЦБ на европейско или НКО на национално равнище ще осъществява банковия надзор. На този въпрос с първостепенно значение отговаря чл. 6, ал. 4 на Регламента за ЕНМ, докато критериите за квалифициране на значимостта се намират в част IV на Рамковия регламент.

Регламентът за ЕНМ описва отношенията между ЕЦБ и националните надзорни органи от гледна точка на сътрудничеството между двете нива на надзора. По отношение на "по-малко значимите кредитни институции", НКО отговарят за пълния контрол върху дейностите под прекия надзор, каквито са вземането на решения и използването на инструментите, изброени по-горе. Разделението на правомощията между ЕЦБ и НКО (съгласно РКИ и ДКИ IV) принципно остава незасегнато от ЕНМ в рамките на координацията. Основната цел на координацията като метод на управление е с най-малко разходи на средства и ресурси да се постигне съвместна дейност в рамките на банковия надзор по вземане на решение и изпълнението на съответните решения.⁴⁸

Въпреки това дори когато ЕЦБ не разполага с изключителна компетентност за осигуряване на интеграцията на надзорните практики, от гледна точка на НКО тя трябва да гарантира унифициран подход при надзор. НКО продължават да упражняват надзор въз основа на националното си законодателство, но при изпълнението на тези дейности те трябва да вземат предвид насоките и общите указания, издадени от ЕЦБ. В степената, в която тези насоки и указания са в съответствие със законодателството на Съюза, те логично ще имат предимство пред надзорни мерки на национално ниво.⁴⁹

Специално внимание трябва да се обърне на факта, че НКО продължават да имат право да получават информация от местните банки въз основа на своето национално законодателство,

⁴⁸ Сивков, Цв. Координацията – метод при осъществяването на централизацията и децентрализацията в държавното управление, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, С. 2013, с. 7.-9. министративните органи, изд. Сиела, С., 2000, с. 36

дори и в случаите когато тези банки са включени в консолидирания отчет за финансовото положение, което е в основата на надзора на ЕЦБ. Освен това НКО остават компетентни да предприемат проверки на място във всяка една банка и въз основа на националните приложими законови норми – самостоятелно или след назначаване на проверки на страна на ЕЦБ. Но и в двата случая е необходимо ЕЦБ да бъде информирана за предприетите стъпки. Следователно тук сътрудничеството между ЕЦБ и НКО отново е от съществено значение. Ролята на националните надзорни органи не бива да се подценява поради факта, че за функционирането на ЕНМ е необходимо създаването на съвместни надзорни екипи (СНЕ), които наред с други задачи участват в надзорния преглед и оценка дали едно подназорно лице се определя като значимо или по-малко значимо, изготвят план за извършване на надзорни проверки и осигуряват координация с екипите на място. Сътрудничеството е необходимо не само поради езикови и културни причини, но и заради възможността централната банка да се възползва от съществуващите знания и опит на надзорните органи на национално ниво. НКО продължават да играят важна роля при и прилагането и изпълнението на ЕНМ. Освен при лицензирането на кредитните институции, националните надзорни органи осъществяват разследвания и проверки, събират информация, налагат санкции и подпомагат ЕЦБ, когато е необходимо съдебно разрешение за проверки на място. И накрая те участват във вземането на решения от органите на ЕЦБ,

При анализа на правната същност на ЕНМ дейностите на НКО трябва да се разглеждат като компоненти от една цялостна система за ЕНМ.

⁴⁹ Например съгласно чл. 79а, ал. 1, т. 2 от ЗКИ при изпълнение на задълженията си по банков надзор БНБ следва спазва насоките, препоръките и другите мерки, приети от Европейския банков орган (ЕБО), освен в случаите, когато са налице основателни причини за неприлагането им, които е длъжна да изложи. По силата на чл. 79а, ал. 3 във връзка с чл. 79а, ал. 1, т. 2 от ЗКИ Българската народна банка издава наредби, указания или други актове за въвеждане на изисквания, критерии и условия, произтичащи от насоките, препоръките и другите мерки приети от ЕБО. БНБ си сътрудничи тясно и с Европейския съвет за системен риск (ЕССР) и е задължена да следва издадените от него препоръки, освен в случаите, когато са налице основателни причини за неприлагането им, които е длъжна да изложи (чл. 79а, ал. 1, т. 3 от ЗКИ).

Регламентът възлага на ЕЦБ да отговаря за всеобхватния контрол на цялата надзорна система. Тази идея се изразява в Регламента като възможност за предоставяне на ЕЦБ на определени средства за координация. ЕЦБ има задача да упражнява контрол върху функционирането на системата, особено в рамките на решенията, отнасящи се до Рамковия регламент. ЕЦБ е снабдена с правомощия да издава и публикува регламенти, указания и общи указания за извършване на надзорни задачи от националните надзорни органи. НКО трябва да следват указанията на ЕЦБ при упражняването на техните надзорни правомощия и за изпълнение на надзорните задачи, които са общи за двете нива на надзор. В допълнение ЕЦБ може да изиска от тях да упражняват своите правомощия съгласно националното законодателство, но в полза на надзорните цели на ЕНМ. Съгласно чл. 6, ал. 5., б. "е" от Регламента за ЕНМ, ЕЦБ може да изисква доклади от НКО за начина, по който те изпълняват своите задачи.

За да се гарантира последователното прилагане на високите стандарти на надзора, ЕЦБ може например по всяко време да реши да упражнява пряко всички правомощия по отношение на една или повече банки, без участието на НКО.

Координацията между ЕЦБ и националните компетентни органи в рамките на ЕНМ може да бъде определена като форма на властническо въздействие, което се разпределя с цел задължителното участие в решаването на управленчески или юридически проблем на основание на правомощията, предоставените от Регламента за ЕНМ и детайлизирани от Рамковия регламент, и спазването на установените в него правила.⁵⁰ ЕЦБ има координираща роля, а националните компетентни органи са адресати на координационно въздействие. Координацията се явява метод на приложение на централизацията на банковия надзор в ЕЦБ. В тези случаи органите на ЕЦБ упражняват координационни правомощия, както при условията на обвързана компетентност, така и оперативна самостоятелност.⁵¹

⁵⁰ В този смисъл за координацията вж. Сивков, Цв., Координацията, ... цит. съч. с. 14-17.

⁵¹ Сивков, Цв. Координацията, ... цит. съч. 41-49.

Съгласно чл. 22 от Рамковия регламент с цел осигуряване на изпълнението на възложените ѝ с Регламента за ЕНМ задачи, ЕЦБ може, посредством указания, да изиска от НКО и/или ОНРО да упражнят правомощията си по силата на националното право и в съответствие с установените в него условия. Възниква въпросът каква е правната характеристика на тези актове на ЕЦБ, издавани в пределите координационната ѝ компетентност. Можем да приемем, че те са индивидуални административни актове с вътрешно служебен характер – те се индивидуално разпореждат към НКО като звено на ЕНМ и обект на координационно въздействие от ЕЦБ за конкретизиране на неговите задачи. Нещо повече, участващите в надзорните процедури НКО не се считат за страни в тези процедури (вж. изричната разпоредба на чл. 26, ал. 2 от Рамковия регламент). За тази цел ЕЦБ може да отправя инструкции или препоръки към НКО и да приема правила, по които се извършват надзорните процедури.

Координацията между ЕЦБ и националните компетентни органи се предопределя от съществуващите различни модели на банков надзор в европейските държави и тяхното развитие. Банковият надзор, т.е. дейността по мониторинг на финансовите резултати и операциите на банките, с цел да се гарантира, че те работят безопасно и благонадеждно и спазват правилата и регламентите, се осъществява от държавни регулаторни органи. Чрез органите за банков надзор се осъществяват конкретни надзорни задачи и функции по надзора върху дейността на банките, като изграждането и функционирането на тези органи в различните държави членки на ЕС се осъществява по различен начин. Банковият надзор е обособена държавна функция, която е възложена или на централните банки, или на специализирани независими надзорни органи (агенции). Като основна съставна част от всяка национална мрежа за финансова сигурност, банковият надзор може да бъде част от Централните банки или от независима надзорна институция, създадена специално да извършва надзор над институциите от финансовия сектор (банки, др. финансови институции, като застрахователни дружества, пенсионни фондове или други

инвестиционни дружества), която в по-голямата част от случаите в ЕС е извън структурата на централните банки. В зависимост от подхода, възприет от националния законодател в държавите членки на ЕС, обхватът на банковия надзор може да варира значително – от тясна специализация до надзор над цялата финансова система.

Тясно сътрудничество с компетентните органи на участващите държави членки, чиято парична единица не е еврото. Съгласно чл. 7 от Регламента за ЕНМ ЕЦБ може изпълнява надзорни задачите и по отношение на кредитните институции, установени в държава членка, чиято парична единица не е еврото, когато е установено тясно сътрудничество между ЕЦБ и националния компетентен орган на тази държава членка на ЕС. В рамките на тяхното сътрудничество ЕЦБ може да изпраща инструкции до националните компетентни органи или до определените на национално равнище органи на участващите държави членки, чиято парична единица не е еврото. С оглед на институционната организация на надзора на кредитните институции и небанковите финансови институции в европейската практика могат да се разграничат три основни надзорни системи – самостоятелен, смесен и интегриран надзор.

Моделът на самостоятелен надзор се отличава с това, че всеки сегмент от финансовия сектор – банки и небанкови финансови институции, към които обикновено се отнасят – застрахователни дружества, инвестиционни дружества и инвестиционни посредници, пенсионно-осигурителни дружества и пенсионни фондове и други институции, отговарящи на критериите за небанкови финансови институции, имат свой отделен надзорен орган. При този подход надзорът се осъществява от отделни органи за всяка категория участници във финансовия сектор, т.е. тук съществуват две или три самостоятелни надзорни институции съответно за надзора на банките и другите финансови институции. При този подход банковият надзор обикновено е част от структурата на Централната банка (напр. България, Белгия, Гърция, Италия, Испания, Кипър, Словакия, Португалия, Румъния, Холандия) или е самостоятелна надзорна структура, която се осъществява съвместно с

Централната банка, т.нар. дуална надзорна система (Германия, Австрия).

Отличителна черта на модела на смесен надзор е, че при него са изградени смесени регулаторни институции на различните участници във финансовия сектор, към които спадат банките, предприятия, предоставящи инвестиционни услуги и ценни книжа, застрахователни и пенсионни дружества, като надзорът или се извършва от Централната банка или от самостоятелна структура. В следните държави членки на ЕС, Централната банка отговаря за надзора над всички участници във финансовия сектор, включително и над кредитните институции - Ирландия, Испания, Литва, Словакия, Унгария, Чехия, Хърватия.

Характерна отличителна черта при този подход е, че надзорът на всички институции от финансовия сектор е обединен в самостоятелна, организационно обособена надзорна институция. Интегриран модел е този, при който съществува един-единствен орган във финансовата система, който регулира и упражнява надзор във всички аспекти на дейността на икономическите оператори, независимо дали са от банковия, финансовия или застрахователния сектор. Основното преимущество на интегрирания модел или подхода „единствен надзорен орган“ е, че се избягва дублиране на осъществяваните контроли и пропуски при обхвата на надзираваните дейности и институции. Освен това могат да се реализират значителни икономии и намаляване на разходите, както на фиксираните и логистични разходи, така и на разходите за административен персонал. Друго предимство е, че проблемите, противоречията и пропуските много по-лесно могат да бъдат отстранени, за разлика от предходните модели. Един от основните недостатъци на интегрирания модел е, че при него надзорният орган може да бъде поставен в ситуация, при която трябва да следва различни надзорни цели, които взаимно влизат в конфликт. Освен това, процесът по вземане на решения може да бъде драстично забавен, в случаите при неадекватна вътрешна организация, координация и разпределение на права и отговорности между отделните звена. Юрисдикция, която показва основните аспекти на интегрирания подход за регулиране, е Великобритания, Дания, Естония,

Латвия, Люксембург, Малта, Полша, Финландия, Франция и в Швеция..

Независимо че националните системи за финансов и банков надзор в ЕС са различни, ролята на надзорните регулатори се свежда до поддържането на стабилността на финансовата и в това число и на банковата система и защитата на интересите на вложителите и кредиторите. При институционализирането на надзорните органи законодателите в държавите членки на ЕС е трябвало да решат два принципни проблема при определяне на вида на надзорната структура. Първият е свързан с изграждането на структурата на надзорните органи във финансовата система и тяхната автономност от централната банка. Решението един такъв подход да бъде избран, в повечето случаи зависи от степента на развитие и специализация на националната финансова система и в конкретния случай - от банковия надзор – до каква степен банките са ангажирани с извън типичните за тях дейности като застраховане, издаване и търговия с ценни книжа. В случаите, при които в съответната държава членка на ЕС е налице висока степен на специализация и липсва преплитане на дейности между различните участници на пазара, то тогава удачният избор е създаването на самостоятелни независими органи, които да осъществяват надзор над всеки отделен сегмент във финансовия сектор. Но когато налице са преплитане и висока степен на интеграция, според Божинов (2012 г.) е по-удачно да се разгледат възможностите за изграждане на централизиран надзор за всички финансови институции.

Чрез централизацията на надзора контролът върху наблюдаваните институции обикновено е по-пълен и всеобхватен – нещо, което невинаги е възможно при наличието на самостоятелни, организационно обособени надзорни органи. Освен това могат да се предотвратяват случаите на регулаторен арбитраж и възможните конфликти между различните надзорни цели. По този начин надзорният орган може бързо и адекватно да реагира на възможни промени във финансовия сектор и значително по-трудно може да прехвърли отговорността за допуснатите от него грешки към други надзорни органи. Концентрирането на надзора в една

организация, от друга страна, избягва създаването на дублиращи звена и инфраструктура и разходи, които биха съществували при повече от един регулаторен орган. Аргументите “против” наличието на един единствен надзорен орган над всички участници във финансовата система обикновено са свързани с прекомерната концентрация на власт, както и с „регулаторната закостенялост по отношение на финансовите иновации“. Вторият въпрос, на който законодателите в държавите членки в ЕС е необходимо да намерят решение е, как да бъде институционализиран банковият надзор, като самостоятелна институция или като част от Централната банка.

В заключение можем да обобщим, че основният аргумент за интегриране на банковия надзор в рамките на Европейската централната банка до голяма степен е продиктувани от нейната независимост. Това е едно от основните качества, и са от ключово значение и за осъществяването на ефективен надзор над финансовите институции. Вторият аргумент е, че ЕЦБ разполага с достатъчно финансови и човешки ресурси, за да може ефективно да изпълнява поставените ѝ надзорни задачи. Като допълнителен довод в защита на това решение може да се посочи ангажиментът на ЕЦБ за провеждане на парично-кредитната политика, поддържане стабилността на икономиката и осъществяване на функцията “кредитор от последна инстанция”. Чрез интегрирането на банковия надзор в нейните рамки, ЕЦБ не само осъществява контрол върху участниците във финансовата система, но и същевременно набира детайлна и актуална информация за осъществяване на основните си цели и задачи. Едни от основните аргументи против ЕЦБ да осъществява и надзор са свързани преди всичко с възможните конфликти на интереси между парично-кредитната политика и отговорностите, свързани с банковия надзор. В обобщение може да се каже, че макар в рамките на ЕНМ правомощията на НКО да не се ограничават само до по-малко значимите кредитни институции, на ЕЦБ са възложени крайните и решаващи правомощия за гарантиране на гладкото функциониране на ЕНМ, което отново подчертава единството на цялата надзорна система.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

- Alexander, K. European Banking Union: a legal and institutional analysis of Single Supervisory Mechanism and the Single Resolution Mechanism, E.L.Rev.40(2), 2015.
- Bieg, H., Krämer G., Waschbusch, G., Bankenaufsicht in Theorie und Praxis, Frankfurt-School-Verl, 4 Auflage, 2011.
- Christos Gortsos, 'Macro-Prudential Tasks in the Framework of the Single Supervisory Mechanism (SSM): An Analysis of Article 5 of the SSM Regulation', ECEFIL Working Paper Series No.12 (2015).
- Deicke, A., Bankrecht leicht gemacht, Ein Lehrbuch nicht nur für angehende Bankkaufleute, Betriebswirte und Rechtsanwälte, 2.überarbeitete Auflage, 2015.
- Dermendzhiev, I., Tsentralistichen vedomstven kontrol v NRB, Godishnik na SU, YUF, tom. 54, 1949-1950
- Dermendzhiev, Iv., Kostov, D., Khrusanov, D., Administrativno pravo na Republika Bulgariya. Obshta chast, S. 1994,
- Dermendzhiev, I., Problemi na administrativnoto pravorazdavane. V: Administrativno pravo. Universitet-sko izdatelstvo „Sv. Kliment Okhridski“, Sofiya, 2005.
- Ilut, B., Chirletan, D., The New European Banking Supervision Infrastructure, Economy Transdisciplinarity Cognition, Vol. 15, Issue 1/2012.
- Huang, S., Bankenregulierung und Wettbewerbsfähigkeit, Eine komparative Analyse der Schweiz und der EG Bank- und Finanzwirtschaftliche Forschungen, Band 165, Zürich, 1992.
- Kellermann J., Mosch, R.H.J., Good Supervision and its limits in the post-Lehman Era, Financial Supervision in the 21st century, Berlin, Heidelberg: Springer, 2013.
- Kirchhatz A. in Erne, R., Bröcker, N., Claussen, C.P., Bank- und Börsenrecht, 5. Auflage, München, 2014
- Kostov, D., Subekti na spetsializiraniya vunshnovedomstven kontrol. Godishnik na SU „Sv. Kliment Okhridski“, YUF, 1982, tom 75, kniga II.
- Kostov, D. Vazhna funktsiya na durzhavnoto upravlenie, - sp. „Pravna misul“, 1984, br. 3.
- Kostov, D. Administrativen kontrol – sushtnost i problemi. – sp. „Durzhava i pravo“, 1988, br. 5
- Kundeva, Em. Operativna samostoyatelnost v administrativnata deĭnost“, Izdatelstvo na BAN, S., 1988.
- Kundeva, Em., Publichna administratsiya, Izdatelstvo Siela, Sofiya, 2012, s. 85-89
- Merazchiev V., Aleksandrov, V., Imalova, D., Bankov nadzor, Uchebno posobie za distantsionno obuchenie, Stopanska akademiya „D.A. Tsenov, Sviyaov, 2005g., p.6.
- Milanova, E., Regulatshii i upravlenie na riska, Universitet za natsionalno i svetovno stopanstvo, izdatelski kompleks – UNSS, S, 2014.
- Moloney, N., European Banking Union: Assessing its risks and reliance' CLM Rev., 2014.
- Opreana, C., Challenges and Developments in International Banking Supervision, 1 Auflage, LAP LAMBERT, Academic Publishing Saarbrücken, 2015.
- Nikolova, R. Mediino audio- i audiovizualno pravo. Administrativnopravni vuprosi. – S.: NBU, 2015.
- Schäfer Peter, Zentralisation und Dezentralization, Berlin, Duncer&Humblot, 1981
- Schammo, P., Differentiated Integration and the Single Supervisory Mechanism: Which Way Forward for the European Banking Authority? Forthcoming in A Biondi and P Birkinshaw (eds), Britain Alone? The Implications and Consequences of UK Exit from the EU, 2014.
- Sivkov, Tsv. Administrativno pravo i administrativen protses. Pleven: Izdatelski tsentur MU – Pleven, 2013,
- Sivkov, Tsv. Koordinatsiyata – metod pri osushtestvyavaneto na tsentralizatsiyata i detsentralizatsiyata v durzhavnoto upravlenie, Universitet-sko izdatelstvo „Sv. Kliment Okhridski“, S. 2013, s. 7-9.
- Sivkov, Tsv. Tsentralizatsiya i Detsentralizatsiya v durzhavnoto upravlenie, (opit za teoriya na durzhavnoto upravlenie), kniga 2 ot poreditsa „Publichno-chastni partn'orstva“, DEP, Sofiya, 2016.
- Snowdon and Lovegrove, 'The new European supervisory structure' C.O.B. 83 (2011) p.8.
- Wallner, A., Die Europäische Bankenaufsicht, Gelungener Umbau oder gescheitertes Experiment, Saarbrücken, AV Akademikerverlag, 1 Auflage, 2015.
- Wellerdt, A., Organisation of Banking Regulation, ChamSpringer International

Publishing, 2015.

Witte, A., The application of national banking supervision law by the ECB: three parallel modes of executing law? Maastricht Journal of European and Comparative Law 21 MJ 1 2014.

Wymeersch, E., Banking Union, Aspects of the Single Supervisory Mechanism and the Single Resolution Mechanism Compared, ECGI - Law Working Paper No. 290, 2015.

Zinovieva, D. Kompetetnost na administrativnite organi, izd. Siela, S., 2000.